

สารบัญ

บทที่	หน้า	
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	คำถามของการวิจัย.....	9
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
	ความสำคัญการวิจัย.....	9
	ขอบเขตของการวิจัย	10
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
	นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
	ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	15
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	17
	ความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการศึกษา.....	19
	หลักการของการนิเทศการศึกษา	20
	จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	27
	บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ.....	30
	ประเภทของงานนิเทศการศึกษา.....	35
	กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	38
	คุณลักษณะที่ดีของผู้ทำหน้าที่นิเทศ.....	42
	รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้.....	43
	การบริหารการนิเทศการศึกษาเชิงระบบ.....	48
	กิจกรรมการนิเทศการศึกษา.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เทคนิคการนิเทศ.....	54
ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศในทัศนะของศึกษานิเทศก์	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา	66
ตอนที่ 2 แนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ.....	70
พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	70
แผนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	73
นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	75
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559)...	84
แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579).....	86
แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564	87
ตอนที่ 3 บริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย	88
แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย	89
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	91
ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	91
หลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย	92
แนวการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	94
มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย.....	105
การนิเทศการศึกษาปฐมวัย	117
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับอนาคตศึกษา	129
ความหมายของอนาคตศึกษา	130

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ลักษณะของอนาคตศึกษา 131
	ประโยชน์ของอนาคตศึกษา 137
	เทคนิคการศึกษาอนาคต 139
	สาระสำคัญของเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR..... 143
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอนาคต 160
	ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี 163
3	วิธีดำเนินการวิจัย 165
	การกำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ..... 165
	การศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 169
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ..... 171
	การสร้างเครื่องมือวิจัย 171
	การทำเดลไฟล์ 2 รอบ 173
	การเขียนอนาคตภาพ Scenario Write-up..... 175
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 177
	ตอนที่ 1 ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569)
	จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 178
	ด้านหลักการนิเทศ 178
	ด้านจุดมุ่งหมายของการนิเทศ..... 179
	ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ..... 180
	ด้านขอบข่ายของการนิเทศ 181

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ด้านรูปแบบการนิเทศ	181
ด้านเทคนิคหรือวิธีการนิเทศ	181
ด้านการประเมินผลการนิเทศ.....	182
ตอนที่ 2 ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569) จากความ คิดเห็นและความต้องการของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	182
หลักการนิเทศ	191
จุดมุ่งหมายของการนิเทศ	191
บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศการศึกษาปฐมวัย.....	196
ขอบข่ายของการนิเทศ.....	200
รูปแบบของการนิเทศการศึกษา.....	204
เทคนิคการนิเทศ	206
การประเมินผลการนิเทศ.....	210
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	214
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	245
ความมุ่งหมายการวิจัย	245
วิธีดำเนินการวิจัย	245
สรุปผลการวิจัย	246
อภิปรายผล	247
ข้อเสนอแนะ.....	253
ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้	253
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป.....	254

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	255
ภาคผนวก	267
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	269
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	275
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย (EDFR) รอบที่ 1 เรื่อง ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569).....	299
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	309
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 2 “ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาปฐมวัยของไทย ในทศวรรษหน้า” (พ.ศ. 2560 – 2569).....	319
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบ EDFR รอบที่ 3 “ทิศทางการนิเทศเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า” (พ.ศ. 2560 – 2569).....	341
ภาคผนวก ช การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	369
ภาคผนวก ซ ภาพประกอบการวิจัย.....	381
ประวัติย่อของผู้วิจัย	395

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	บทบาทผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ.....	31
2	จำนวนผู้เชี่ยวชาญและการลดลงของค่าความคาดเคลื่อน.....	169
3	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านหลักการนิเทศ.....	215
4	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านจุดมุ่งหมายของการนิเทศ.....	221
5	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านหน้าที่ของผู้บริหารสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย.....	223
6	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านบทบาทหน้าที่ของ ศึกษานิเทศก์.....	227
7	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านบทบาทหน้าที่ของครู.....	231
8	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านขอบข่ายของการนิเทศ การศึกษา	234
9	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านรูปแบบของการนิเทศ การศึกษา.....	237
10	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านเทคนิคการนิเทศ	239
11	ผลการวิเคราะห์ EDFR รอบที่ 3 ด้านการประเมินผลการนิเทศ	242

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	12
2 ขอบข่ายการนิเทศการศึกษา	37
3 แผนภูมิขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการกัลยาณมิตร.....	58
4 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี.....	163
5 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยทิศทางเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ปฐมวัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 – 2569)	176
6 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 1 ดร.ธนาศักดิ์ ศิริบุญนนท์.....	383
7 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 2 ดร.เจนภพ ชัยวรรณ.....	383
8 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 3 ดร.สุรัตน์ กุดกันยา.....	384
9 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 4 นายสมดี พละสาร.....	384
10 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 5 นายบุญทวี สาสี.....	385
11 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 6 นายพรหมมา สิงหามาตย์.....	385
12 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 คนที่ 7 ดร.พงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว.....	386
13 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 คนที่ 1 ดร.ชญญา อินทริกานนท์.....	386
14 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 2 ดร.นิติธร ปิลวาสน์.....	387
15 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 3 ดร.ฉวีวรรณ โยคิน.....	387
16 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 4 ดร.นนทชนนปภพ ปาลินทร์.....	388
17 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 5 ดร.บรรพต แสนสุวรรณ.....	388
18 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 6 นางอิษณาพร คุ่มตะบุตร.....	389
19 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 คนที่ 7 ดร.สันติชัย พรหมอาร์ักษ์.....	389
20 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 1 ดร.ละดา ดอนหงษา.....	390
21 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 2 ดร.อัมพร พิณะสา.....	390
22 ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสวี เย็นเปี่ยม...	391

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ		หน้า
23	ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 4 รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด	391
24	ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 5 รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์.....	392
25	ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 6 รองศาสตราจารย์ ดร.รัชมี ต้นเจริญ	392
26	ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 3 คนที่ 7 รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร.....	393